

12.12.2020

למגדלים שלום!

הנחיות לדישון ראש בחיטה 2020-21

עד כה, הטמפרטורות בנובמבר יחסית ממוצעות בהשוואה למוצע הרב-שנתי, אך טמפרטורת המינימום היומית מעט גבוהה מהממוצע. עד כה במרבית האזורים כמות המשקעים למעלה מ-150% מהממוצע הרב שנתי, בארבעה אירועי גשם עיקריים. יש לזכור כי ריכוז החנקן הזמין נמצא במחצית מעומק ההרטבה (תלוי בסוג הקרקע, סוג הדשן החנקני ומועד יישומו) ומכאן ייתכן כי אירועי הגשם החזקים שחווינו שטפו את החנקן לעומק הקרקע, כמו-כן טמפי' גבוהות עלולות לגרום לפירוק מהיר של רכיבי הדשן החנקני ובכך קיים הפסד של חנקן זמין לצמח וכסף. יבול ואיכות החיטה תלוי במידה רבה בזמינות המינרלים בקרקע ובמיוחד חנקן. לכן קיימת חשיבות רבה לא רק לכמות הדשן אלא גם לעיתוי הדישון.

שיקולים לדישון ראש:

- מצב השדה** – הסתכלות והתרשמות מהשטח. בחינת סימני מחסור או צימוח נמרץ, בחינת צבע הצמח.
- כמות הגשמים ועוצמתם** – כאמור החנקן הזמין נמצא במחצית מעומק ההרטבה ושורש צמח החיטה מעמיק בכ-1.5 ס"מ ליום, לפיכך ניתן להעריך היכן נמצא החנקן בהשוואה לבית השורשים והאם הוא נשטף. את עומק ההרטבה ניתן לאמוד לפי המשקעים, כ-3 מ"מ גשם ירטיב כ-1 ס"מ בקרקע כבדה וכ-3 ס"מ בקלה.
- בדיקות עלים** – מדד כמותי לחיזוי כמות החנקה בצמח. בהתאם לכך אנו ממליצים לבדוק תכולת חנקה (NO_3) בצמח לפי ההנחיות לדיגום צמחי חיטה המצורפות מטה, ובהתאם לתוצאות להתכונן לדישון ראש לקראת אירוע גשם משמעותי.
- פוריות הכרב** – האם ניתן דשן ביסוד, מתי וכמה?
- ניסיון המגדל** – היכרות עם השטח וסוג הקרקע. קלה או כבדה, רדודה או עמוקה.
- ייעוד השטח** – תחמיץ/גרגרים/שחת. בגידול חיטה לתחמיץ נהוג לדשן יותר מאשר חיטה לגרגרים.

הנחיות לדישון ראש מוקדם בחיטה:

תכולת החנקה בצמחי החיטה בגיל שלושה שבועות (4-3 עלים) יכולה לשמש ככלי עזר אובייקטיבי לחיזוי זמינות החנקן בקרקע והצורך בדישון ראש מוקדם (עד שישה עלים). כיום אין מדדים צמחיים או אחרים לחיזוי הצורך בדישון ראש מאוחר (לקראת עלה דגל), אלא רק ע"פ ניסיון המגדל בכל אזור לפי גורמים כגון: מזג האוויר, כמות משקעים, מצב רטיבות הקרקע, מתי והאם ניתן הדישון הקודם ובאילו כמויות.

שיטת הדיגום:

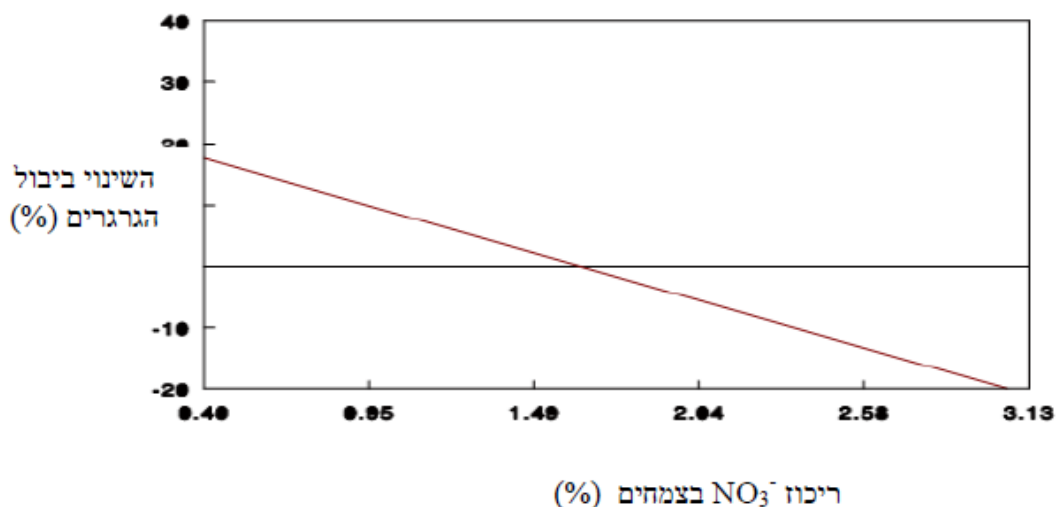
- גיל הצמחים – שלושה שבועות מהצצה, בין 3-4 עלים אמיתיים (לא לספור את עלי הסעיפים).
- מספר צמחים לדגימה – 50-60 צמחים (כולל שורשים)
- יש לנער את הקרקע מהצמח
- רצוי כמה דגימות לחלקה הומוגנית – דגימה (כ-50-60 צמחים) לכל 100 ד' לערך
- מועד הדיגום – בשעות הבוקר בין השעות 08:00 – 09:00, לא בעת גשם או עקה.

- יש לאחסן את הדגימה **בשקית נייר** מסומנות בשם המשק המגדל, החלקה ותאריך הדיגום ולמסור את הדגימות בהקדם האפשרי למעבדת שירות השדה האזורית.

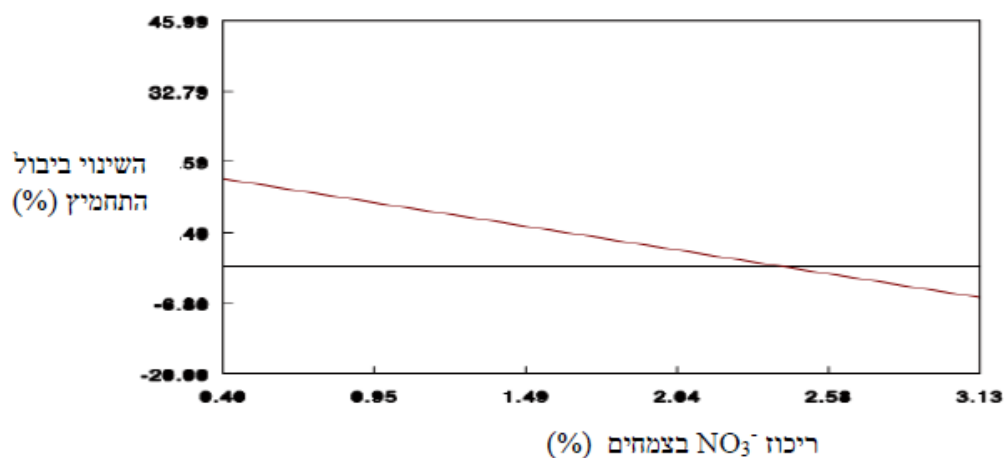
להלן מצורפים גרפים לחיזוי תרומת דשן חנקני (כ- 3 יחידות) ליבול גרגרים ותחמיץ. בעזרתם נחליט האם לדשן לאחר קבלת תוצאות בדיקת אחוז החנקה (NO_3) בצמחים.

גרף 1: השינוי החזוי ביבול הגרגרים בתוספת דישון ראש חנקני של 3 יח', ביחס לריכוז החנקה בצמחים.

גרף 1 מתאר את השינוי החזוי ביבול הגרגרים באחוזים, כתוצאה מדישון ראש של 3 יח' חנקן. כאשר ריכוז החנקה בצמח שלם יותר מ- 1.6% מומלץ לא לדשן ואילו כאשר ריכוז החנקה בצמח קטן מ- 1.5% מומלץ לדשן ב- 3 יחידות חנקן לדונם בגיל פיסיולוגי של 6-8 עלים.

גרף 2: השינוי החזוי ביבול התחמיץ בתוספת דישון ראש חנקני של 3 יח', ביחס לריכוז החנקה בצמחים.

גרף 2 מתאר את השינוי החזוי ביבול תחמיץ באחוזים, כתוצאה מדישון ראש של 3 יחידות חנקן. כאשר ריכוז החנקה בצמח שלם יותר מ- 2.3% מומלץ לא לדשן ואילו כאשר ריכוז החנקה בצמח קטן מ- 2.3% מומלץ לדשן ב- 3 יחידות חנקן לדונם בגיל פיסיו' של 4-6 עלים.

הוראות ליישום דשן ראש נוזלי:

- רצוי לדשן לקראת הגשם משום שקליטת החנקן על ידי העלווה מוגבלת.
- בדישוני ראש מאוחרים יש להימנע מצריבת עלה הדגל.
- יש לזכור ככל ששיעור החנקן (NO₃) בדשן הנוזלי גבוה יותר, כך הצריבה תהיה חזקה יותר.
- תמיסת אוריאה שאיננה מכילה חנקות, פחות צורבנית מבין הדשנים הנוזליים.
- הימנעות מדישון נוזלי כאשר העלווה רטובה תקטין את סכנת הצריבות.
- שילוב הדשן עם קוטלי עשבים עלול להגביר את הצריבות.
- הצריבות חזקות במיוחד כאשר משלבים דשן עם חומרים הורמונאליים.
- ריסוס בטיפות גדולות יקטין את עוצמת הצריבה.

שילוב קוטלי עשבים עם דשן ראש בחיטה (חומרים שמורשים בתווית מסומנים בכחול, בשחור חומרים לא מורשים שנבדקו בטיחותית על ידי מדריכים שונים או החברות):

קלסיקו+ ברצטרל + טופגן שטח	קלסיקו5 + טופגן +60 שטח	קלסיקו5 + שטח	בחמטרל 100 +דרבי4 +טופגן60	אוחה4 +דרבי4	ברצטרל + 100 דרבי4	דפולון 125 +דרבי4	אורוה4 +דופלון 125	טופיק60	אורוה טורבו50	אורוה4	דרבי5	לאק"ע	קוטלי עשבים / סוג דשן
+++	+++	+++	+	+	++	+	-	+++	++	++	+++	+++	תמיסת אוריאה
			- - -	+	-	+	+++	+++	++	++	+++	+++	אוראן 32%

בטיחות לחיטה:

- +++ : טובה.
- ++ : בינונית.
- +
- : סימני צריבה.
- : צריבות, התייבשות, נינוס.

- גורמים שישפיעו על איכות הטיפול: עומק הרטבה, קור, יובש, לחות באוויר ועל הצמחים.
 בכל מקרה שרוצים לשלב תכשירים אחרים מהמוצע בטבלה, יש לעשות זאת בקטעים קטנים ולהתרשם מהתוצאה לפני שמטפלים בכל השטח.

יש לזכור כי תנאי החורף שיתפתחו בהמשך העונה יקבעו האם יש צורך בתוספת חנקן.
 בכל אופן מומלץ להתייעץ עימנו.

בברכה צוות ההדרכה